МІСІОНАР

рік заснування 1897 №3 (149) березень 2005

Український християнський часопис

Слава Ісусу Христу!

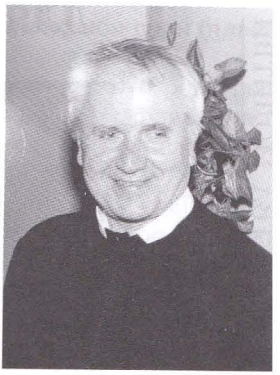

Невдовзі настане Чотиридесятниця або, як ще її традиційно називають, Великий піст. З цієї нагоди ми ділимося з вами, дорогі наші читачі, деякими думками з великопосного послання Папи Івана Павла II.

Це передусім сприятливий час для поглиблення молитви й покути з метою, щоб широко відкрити своє серце для прийняття волі Божої. Більш, ніж у будь-якому часі нашого літургійного року, в часі Великого посту ми глибоко переживаємо таїнство смерті й воскресіння нашого Божественного Спасителя.

З огляду на те, що людина сотворена для вічного життя, кожна людина, напевно, має думку, що довго проживе на цьому світі. Згідно з книгою Второзаконня (30, 20), це не якесь егоїстичне бажання людини, а воля Божа за умови, що людина вірно дотримується свого союзу з Ним. Між іншим, там сказано: "Любивши Господа, Бога твого, слухавшись Його голосу та прихиливши до Нього; в тому бо полягає твоє життя і твоє довголіття".

У нашому народі віддавна побутує крилатий вислів: "Старість – не радість", у якому, видається, немає християнського кореня. Якою буде старість тих, які сьогодні молоді, залежить від того, як вони ставляться до тих, які сьогодні старенькі.

Старість, безумовно, несе зі собою деякі невигоди. Чимало осіб, похилих віком, недочуває, чимало з них вже згорблені, багато хто з них вже не має сили до праці, дехто навіть став склеротичним, чимало хто з них – прикутий до ліжка. З людської точки зору ці люди є тягарем для суспільства, однак, для християнської спільноти вони є дорогоцінним даром, бо коли на ці всі труднощі дивимося очима віри, то вони стають нам нагодою збагнути таїнство хреста.

Під час Великого посту і ми покликані до навернення, тобто до зміни свого егоїстичного способу думання. Очевидно, старість не триватиме вічно, вона є тим природним шляхом до зустрічі з Богом через смерть, яка нам не повинна вселяти страх.

Дуже важливо, щоб ми усі, зокрема молодші, вміли внести своєю пошаною і солідарністю у душі тих, які похилі віком, надію на те, що їх чекає щось гарне, адже Господь, Який сотворив всіх нас на Свій образ і подобу, чекає їх з нагородою. Не обмежуймося у часі Великого посту лише жестами загальної етики, але слід усіма доступними способами виявити їм нашу пошану і любов, а також не забувати своєю молитвою надавати їм постійну підтримку.

Нехай Пресвята Богородиця, яка дає нам найкращий приклад співстраждання, провадить нас усіх, а зокрема осіб, похилих віком, щоби чимраз глибше ми всі збагнули таїнство Христа померлого і Воскреслого.

Прагнемо, щоб це березневе число нашого часопису допомогло вам, дорогі читачі, у цьому намаганні, щоб постом, молитвою і відреченням ми ставали чимраз більше подібні до паломників, які не бояться жодних труднощів на шляху, котрий веде їх до остаточної мети.

о. Йосафат ВОРОТНЯК, ЧСВВ

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ ДЛЯ ЧЛЕНІВ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ

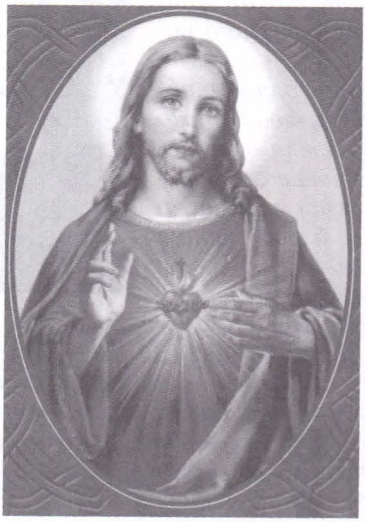

Ось Серце, що так дуже полюбило нас...

О, Божественне Серце Ісуса! У злуці з тим наміром, з яким Ти на землі віддавав славу Богові і тепер щоденно віддаєш у Пресвятій Тайні Євхаристії, жертвую Тобі через Непорочне Серце Пречистої Діви Марії усі свої молитви, справи, слова, думки й витривалість у терпіннях нинішнього дня у винагороду за всі зневаги, образи і кривди, завдані Тобі.

Жертвую їх особливо за Святішого Отця Папу Римського, за святу Церкву, за навернення грішників та в усіх намірах Апостольства молитви, призначених на цей місяць і на сьогоднішній день.

Пресвяті Серця Ісуса і Марії, спомагайте святу Церкву та Україну!

Святий Йосифе, Покровителю і Заступнику приятелів Ісусового Серця, моли Бога за нас!

Святий Архангеле Михаїле, св. Миколаю, св. Володимире, св. Йосафате, Заступники України, моліть Бога за нас!

НАМІРИ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА БЕРЕЗЕНЬ

(Поблагословлені Святішим Отцем)

ЗАГАЛЬНИЙ: ЩОБ УРЯДИ КОЖНОЇ КРАЇНИ, ПЛАНУЮЧИ І СКЛАДАЮЧИ СВОЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ, ЗАВЖДИ ПАМ'ЯТАЛИ ПРО БІДНИХ, ВІДКИНЕНИХ І ПЕРЕСЛІДУВАНИХ.

Уряд кожної держави переважно заздалегідь планує свій бюджет на наступний рік. Дуже часто більшість країн свою увагу зосереджує лише на підвищенні рівня і стандарту в загальному та розвитку економіки. Буває, що ці плани розвитку (переважно в авторитарних країнах) часто підтасовані інтересам вузьких кіл, тобто владоможців і багатіїв, або зосереджені на вузькій політиці певної держави.

На жаль, немає такої країни, в якій немає бідних і відкинених суспільством людей. У багатьох країнах є чимало переслідуваних за певні політичні переконання і релігійні погляди. Ми, християни, повинні всіма своїми силами сприяти тому, щоб уряди всіх країн світу дбали про вищезгадані верстви населення: бідним надавати соціальну допомогу; відкиненим (наприклад, з причини узалежнення від алкоголю, наркотиків

тощо) надавати психологічну підтримку і сприяти у їхньому лікуван в'язням, які звільнилися з тюрми, давати можливість для працевлаш вання та повноцінного включення у суспільне життя, аби вони більш не поверталися до своїх колишніх пороків.

Кожен уряд зі своїх програм повинен усунути всякого роду ре ресії і шанувати свободу всіх людей, щоб вони безбоязно проявляли чи інші політичні погляди, вільно належали до тої чи іншої релігії, п цьому не заважаючи іншим сповідувати свою віру.

Молімося, щоби Дух Святий надихнув урядовців усіх країн світ щоб у плануванні бюджету вони завжди мали на меті добро всіх гр мадян, включно з убогими, відкиненими суспільством і тими, які прояв ляють інакші погляди – як політичні, так і релігійні – від загал громадян їхніх держав.

МІСІЙНИЙ: ЩОБ КОЖНА ПОМІСНА ЦЕРКВА УСВІДОМ ЛА НЕОБХІДНІСТЬ І НЕВІДКЛАДНІСТЬ ВИХОВАННЯ СВЯТИ ХРИСТИЯН, ЗДАТНИХ ВІДПОВІСТИ НА ВИКЛИКИ НОВОЇ ЄВА ГЕЛІЗАЦІЇ.

Від самих початків своєї двохтисячолітньої історії св. Церква вик нувала місійне завдання, дане їй Ісусом Христом. Окремі християни, зва місіонерами, голосили Христову благовість серед людей, які ще не зн ли науки Євангелія і Церкви. На жаль, у багатьох країнах світу Христ ва благовість, яка була там вже давно голошена, нині призабута, то існує необхідність т. зв. нової (повторної) євангелізації.

Для того, щоб краще виконати своє місійне завдання, Церква потр бує якомога більше святих своїх членів. Євангеліє, як ми неодноразо наголошували, проголошується словом, але підтверджується ділом і пр кладом святого життя християн. Церква потребує освічених людей, підг тованих до проповіді й успішної оборони правд католицької віри.

Молімося, щоб св. Церква дбала про чимраз кращу духовну та інт лектуальну підготовку всіх своїх членів, зокрема місіонерів, а також п чимраз більшу кількість святих родин, аби таким чином завдання нов євангелізації, яке вона сьогодні ставить перед своїми вірними, було кр ще здійснене.

МІСЦЕВИЙ: ЩОБ ХРИСТИЯНИ УКРАЇНИ ПОБОРОЛИ СОБІ ПОЧУТТЯ ЗАЗДРОСТІ Й ЯКОМОГА БІЛЬШЕ ЗРОСТАЛ В ЧЕСНОТАХ ЩЕДРОСТІ Й ДОБРОЗИЧЛИВОСТІ.

Наш народ, який вважається традиційно християнським, на жаль, де втратив свою рису доброзичливості й готовності прийти на допомо своєму ближньому. Це, зокрема, відчутно за кордоном, де часто україн що на заробітках, одні одних підводять або навіть і роботу одні одни продають, замість того, щоб допомогти тим, які в потребі. Цей порок, н щастя, не полонив усіх, є у нас і добрі приклади щедрості, однак, хотілос б, щоб їх було більше.

У багатьох регіонах України колись був гарний звичай взаємно доброзичливого вітання: "Дай вам, Боже, щастя" – "Дякую, дай, Боже вам". Віддзеркалював він віру нашого народу в те, що щастя приходи від Бога. У той же час він відображав шляхетну душу того, хто вітає заодно бажає, щоб Господь дав усе, що добре.

Заздрість – це один зі семи головних гріхів, якого кожен христи нин повинен позбутися. Цей гріх спричиняє відчуження близьких сусід та друзів, а також біль у душі того, хто заздрить, і того, кому заздрять. Д

гріха заздрості дуже часто долучуються ще гріхи богохульства або прокльонів, коли заздрісна людина хоче стягнути Божий гнів на свого суперника.

Бувають, на жаль, часті випадки, коли зі заздрості люди, яких важко назвати християнами, звертаються до диявола і його слуг (ворожбитів, екстрасенсів та ін.), прохаючи послати якесь лихо на їхніх сусідів, яким постійно щастить. Цього, як знаємо, не можна робити, слід радіти не чужим злом, а добром.

Молімося, щоби наш народ шляхетну рису своєї душі – доброзичливість і щедрість – очистив від тих домішків, які, мабуть, запозичив від інших народів, які його гнітили століттями, і щоб кожного українця можна було пізнати по тому, що він щиро радіє добром як духовним, так і матеріальним своїх ближніх.

ПОКРОВИТЕЛЬ НА БЕРЕЗЕНЬ – СВ. ПРОКОПІЙ, 12.03 (27.02)

Жив у VIII ст. і походив з частини Палестини, яка називалася Декаполіс ("Десятимістя"). Від раньої юності любив чисте, умертвлене життя і служив Богові у монашому стані.

У час правління візантійського імператора Лева, який переслідував правовірних за вшановування святих образів, Прокопій мужньо виступив проти іконоборства. Словом правди перемагав хитрі роздумування єретиків, засоромлюючи їх перед народом. Тим викликав на себе гнів імператора, який наказав його ув'язнити й безпощадно бити. Усі терпіння Прокопій терпеливо зносив разом зі св. Василієм Визнавцем, своїм вірним побратимом у монашестві.

Після смерті імператора 741 р. вийшов на волю і провів решту життя у монастирі, вправляючись у духовних вправах і ревній молитві. Відійшов до Господа у глибокій старості, багатий на заслуги за своє суворе монаше життя і терпіння Христового визнавця, що відважно боровся за святу справу.

НАМІРИ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА КВІТЕНЬ

ЗАГАЛЬНИЙ: ЩОБ ХРИСТИЯНИ БІЛЬШЕ ВШАНОВУВАЛИ НЕДІЛЮ, ЯК ДЕНЬ ГОСПОДНІЙ, ЯКИЙ СЛІД НА ОКРЕМИЙ СПОСІБ ПОСВЯЧУВАТИ БОГОВІ Й БЛИЖНЬОМУ.

МІСІЙНИЙ: ЩОБ КОЖНА ХРИСТИЯНСЬКА СПІЛЬНОТА НАНОВО ЗАГОРІЛАСЯ ВОГНЕМ СВЯТОСТІ, АБИ В НІЙ РОЗКВІТЛИ ЧИСЛЕННІ ПОКЛИКАННЯ ДО МІСІЙНОГО СЛУЖІННЯ.

МІСЦЕВИЙ: ЩОБ ХРИСТИЯНИ УКРАЇНИ ПОСТАВИЛИ ПРІОРИТЕТОМ СВОГО ЖИТТЯ ДУШЕВНИЙ МИР, ЯКИЙ ЗМОГЛИ БИ ДАРУВАТИ ІНШИМ.

ПОКРОВИТЕЛЬ НА КВІТЕНЬ – СВ. ІЛАРІОН, 1.02 (19.01)

"СЛОВО ЖИТТЯ"

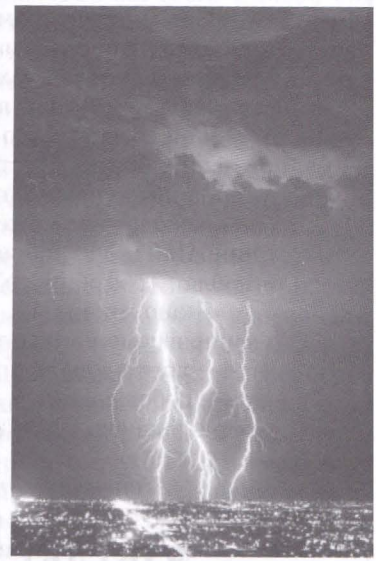

"Боже Мій, Боже Мій, чому Ти Мене покинув?" (Мт 27, 46).

Якщо існує якась таємнича дійсність у нашому житті, то це – біль. Як би ми не старалися його обминути, він до нас прийде, скоріше чи пізніше. Від звичайного головного болю, який загірчує наші звичайні щоденні справи, аж до болю душі за сина, котрий прямує поганою дорогою; від краху на роботі аж до автокатастрофи, яка забирає нам близького приятеля або когось із рідні; від приниження із-за невдалого іспиту аж до глибокого відчуття страху із-за війн, тероризму, природних катаклізмів...

Перед болем ми відчуваємо себе немічними. Навіть якщо поряд з нами є той, хто нас любить, на жаль, дуже часто він неспроможний допомогти нам. Усе ж таки деколи достатньо, щоб хто-небудь розділив наш біль нами, хоч би і мовчазно.

Це зробив Ісус: наблизився до кожного чоловіка, кожної жінки, щ усе розділити з нами, більше того, взяв на Себе кожний наш біль і ст болем з нами аж до тої міри, щоб скрикнути сильним голосом:

"Боже Мій, Боже Мій, чому Ти Мене покинув?".

Була третя година пополудні, коли Ісус підніс ці слова до неба. В три довгі години висів Він на хресті, з пробитими руками і ногами.

Ісус жив Своє коротке життя у постійному акті дарування Се всім. Він оздоровлював хворих, воскрешав померлих, помножував хлі прощав гріхи, голосив слова мудрості й життя.

На хресті прощає Своїм катам, відкриває розбійникові двері в ра дарує нам Своє Тіло і Свою Кров, після того, як дав нам їх у Пресвят Євхаристії, а в кінці виголошує слова:

"Боже Мій, Боже Мій, чому Ти Мене покинув?".

Але Ісус не дає перемогти Себе болем; немовби якоюсь божестве ною алхімією переміпює його у любов і життя. Власне тоді, коли Йом здавалось, що відчуває безмежну віддаленість Свого Отця, велики внутрішнім зусиллям (таким, якого не можемо собі уявити), вірить Його любов і повторно повністю віддає Себе Йому: "Отче, у Твої ру віддаю духа Мого!" (Лк 23, 46).

Він знову відновляє єдність між небом і землею, відкриває нам две Небесного Царства, чинить нас у повному значенні Божими дітьми братами та сестрами між нами.

Незадовго будемо відзначати таємницю смерті й життя, Пасхи воскресіння.

Це та сама таємниця, яку повністю пережила Марія, перша ученик Ісуса. Вона у підніжжі хреста була покликана втратити все те найдоро че, що мала у своєму житті: свого Сина, Бога. Але у тій хвилині, влас

задля того, що прийняла Божий план, стала Матір'ю багатьох дітей, нашою Матір'ю.

"Боже Мій, Боже Мій, чому Ти Мене покинув?".

Своїм безмежним болем, ціною нашого відкуплення Ісус стає повністю солідарним із нами в усьому, бере на Себе нашу втому, наші ілюзії, наші помилки та крахи, і навчає як жити.

Якщо Він узяв на Себе всі болі, травми, поділи людства, то ми повинні збагнути, що де лиш бачимо терпіння, – чи то в нас самих, чи то в наших братах і сестрах, – бачимо Його. Кожний тілесний і душевний біль пригадує нам Його присутність і Його обличчя.

Кожен з нас може сказати: "В цьому болі люблю Тебе, Ісусе покинений. Це Ти, що робиш Своїм мій біль, приходиш відвідати мене. Я Тебе люблю, Тебе обіймаю".

Якщо ми пильні, щоб любити й відповісти на Його благодать, якщо ми прагнемо чинити те, що Господь від нас бажає, якщо ми готові жити наше життя для Нього, то переконаємося безліч разів, що наш біль зникає. Любов викликає дари Святого Духа: радість, світло, мир. І тоді у нас несподівано віддзеркалюється Воскреслий.

К'яра ЛЮБІК

Переклад з італійської мови о. Йосафата Воротняка, ЧСВВ

ЮВІЛЕЇ ТРЬОХ ОТЦІВ ВАСИЛІЯН

Цього місяця усім нам слід подякувати молитвою Господеві за те, що кілька ієромонахів Василіянського Чину дожили до поважного віку. ***Отцю Христофору Войтині з Канади 1 березня виповнюється 75 років, о. Тарасу Прокопіву зі США (автору численних ікон) 10 березня – 85 років і о. Дам'яну Богуну з Львівського монастиря св. Онуфрія 18 березня – 95 років.***

Читачі нашого часопису, напевно, частіше чули ім'я і прізвище колишнього члена редколегії "Місіонаря" о. Дам'яна Богуна, ЧСВВ, найстаршого Василіянина на світі. Він не лише написав перше вступне слово у відродженому "Місіонарі" (квітень 1992 р.), а й по сьогодні укладає річники, не пропускаючи жодного числа.

Отець Дам'ян живе повноцінним монашим життям: вболіває за свій Чин, щодня молиться на Утрені й Вечірні, відправляє Службу Божу. Також ювіляр постійно цікавиться життям нашої Церкви і держави. Хоч має дуже слабкий зір, але ще читає, має надзвичайно світлу пам'ять, вміє жартувати і є життєрадісним.

Ще 15 років тому здійснились його мрії: на власні очі він побачив відродження нашої переслідуваної Церкви, яку він так любить і за яку в свій час страждав, і відновлення Василіянського Чину в Україні, який був під його проводом багато років у часи підпілля.

Редакція часопису бажає трьом ієромонахам-ювілярам Чину св. Василія Великого – Дам'яну, Тарасу і Христофору – щедрих Божих ласк і многих та благих літ!

СИНОД ЄПИСКОПІВ УГКЦ

8-9 лютого 2005 р. у Львові відбулася 26-та сесія Синоду єпис копів Києво-Галицької митрополії УГКЦ, на якій були присутні ве правлячі архиєреї УГКЦ, що діють на території України, два єписко пи-помічники (Львівський та Тернопільсько-Зборівський) і Кир Мила Шашік, Апостольський адміністратор Мукачівський.

На Синоді було розглянено питання про зміни у порядку приготу вання та проведення синодальних сесій, про паломництво до Барі (Іта лія) 6-12 червня 2005 р. єпископів УГКЦ разом із греко-католицькими єпископами інших країн, а також детально доопрацьовано розділи Душ пастирського плану про парафію, мас-медіа та євангелізацію.

Учасники Синоду винесли серед усіх інших такі важливі постано ви: покращити судово-правничу систему Митрополії та вдосконалити кадрове забезпечення цієї ділянки церковного життя; висилати сту дентів на стаціонарні студії східного канонічного права; призначити ві кожної єпархії уповноваженого представника для Митрополичої комісі суспільної комунікації; створити і фінансово забезпечити у Митрополі посаду адміністратора офіційного інтернет-сайту УГКЦ та сайтів усіх єпархій і екзархатів; провести зустріч директорів єпархіальних осередків "Карітасу" та представників Національного бюро "Карітасу України" для належного приготування до Євхаристійного конґресу, який відбу деться 24-26 червня 2005 р. у Львові, провести у всіх більших церква Митрополії конференції, присвячені Пресвятій Тайні Євхаристії.

27-му сесію Синоду заплановано провести у травні 2005 р.

Секретаріат Синоду єпископів Києво-Галицької митрополії УГКЦ

ДЕСЯТИЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ СЛУЖІННЯ

Ми вже неодноразово інформували про будівництво і посвячення церкви та василіянського монастиря у м. Бар на Вінниччині.

З історичних джерел відомо, що отці Василіяни діяли у м. Бар із 1715 по 1838 рр., тобто до часу ліквідації унії на цих теренах. Там була найбільша школа в Україні, яка нараховувала від 500 до 700 учнів. Учи телями були отці Василіянського Чину, які здобули освіту на Заході зокрема у Віденському університеті.

2 лютого цього року було відзначено 10 років із часу заснування місійної станиці отців Василіян у м. Бар. Упродовж десятиліття у цьому подільському містечку жертвенно служить о. Мелетій Батіг, ЧСВВ, на стоятель церкви і монастиря. З ювілеєм його привітали місцеві греко католики та римо-католики, які впродовж восьми років надавали йому можливість служити у костелі неподалік василіянського монастиря.

Подаємо уривок з листа С. Степаненко з м. Бар, який надійшов на адресу редакції: "Десятирічний проміжок часу для нас, парафіян-греко католиків, є визначним. Без о. Мелетія він не приніс би нам такої радост й натхнення, а в цілому для жителів м. Бар – духовного відродження зміцнення у вірі".

Редакція "Місіонаря" зичить о. Мелетію Батогу, ЧСВВ, нашому постійному дописувачу і члену редколегії, а також усім вірним УГКЦ у м. Бар щедрих Божих ласк і опіки Матері Божої!

ВІЗИТ АПОСТОЛЬСЬКОГО НУНЦІЯ

6 лютого цього року до василіянського Інституту філософсько богословських студій в Брюховичах біля Львова вперше завітав Апостольський нунцій в Україні архиєпископ Іван Юркович, який вирішив здійснити подорож по монастирях Провінції Найсвятішого Спасителя з метою кращого ознайомлення з Василіянським Чином в Україні.

Після короткочасних відвідин каплиці Інституту Апостольський нунцій мав зустріч із василіянськими студентами. У своїй короткій промові він наголосив на особливостях монашого життя.

Опісля архиєпископ дав відповіді на різні запитання майбутніх священиків, які стосувались і діяльності Апостольської нунціятури в Україні, і становлення Патріархату, й історії Церкви, і діяльності Папи тощо. Пролунало навіть одне запитання: "Що найбільше здивувало Апостольського нунція, коли він вперше прибув до України?". Архиєпископ Іван сказав, що йому вельми запала в серце щирість і відкритість українців.

Апостольський нунцій від'їхав, залишивши студентам Василіянам надовго пам'ять про себе і нагрудні хрести, які постійно пригадуватимуть їм Христову смерть упродовж усього їхнього богопосвяченого життя.

ЗДВИГ МОНАШЕСТВА

15 лютого цього року на празник Стрітення Господнього у львівському архикатедральному соборі св. Юра можна було побачити чималу кількість ченців і черниць різних Чинів та Згромаджень. Усі вони прибули для спільної участі у святкуванні Дня богопосвячених осіб.

Архиєрейську св. Літургію очолив Блаженніший Любомир кардинал Гузар у співслужінні з багатьма священиками нашої Церкви. У своїй змістовній промові Глава УГКЦ висвітлив зміст празника Стрітення, вміло пов'язавши його зі суттю богопосвяченого життя.

Кардинал Любомир щиро привітав членів різноманітних монаших спільнот, наголосивши, що вони є прикрасою Христової Церкви. Він сказав, що богопосвячена особа повинна поводитися так, аби кожен відчув, що це людина, для якої Бог є найбільшою цінністю у житті.

Ясно палали стрітенські свічки, а ще яснiше світило світло для світу – монахи і монахині, вірні послідовники Ісуса Христа. Нехай Той, Який їх покликав, допоможе їм зберегти Його дар – покликання.

бр. Миколай МИКОСОВСЬКИЙ, ЧСВВ

РОЗКЛАД ПРОВЕДЕННЯ РЕКОЛЕКЦІЙ

У минулому числі ми згадували про проведення реколекцій у Підгорецькому монастирі, тема яких – духовне навернення і життя у Христі. Продовжуємо подавати розклад реколекцій у березні-травні 2005 р.

БЕРЕЗЕНЬ	КВІТЕНЬ	ТРАВЕНЬ
1) 3-6.03	6) 7-10.04	9) 12-15.05
2) 10-13.03	7) 14-17.04	*У період відпусток можна проводити тижневі реколекції:*
3) 17-20.03	8) 21-24.04	
4) 24-27.03	*Великодні*	10) 23 / 26-29.05
5) 31.03-3.04	*вакації*	11) 30.05 / 2.06-5.06

"СЛАВА БОГОВІ ЖИВОМУ В ЄВХАРИСТІЇ СВЯТОМУ НА ЗЕМЛІ"

Триває Рік Пресвятої Євхаристії, проголошений Святішим Отцем Іваном Павлом II. Це час даний нам для того, щоб ми цю велику Тайну глибше зрозуміли і полюбили, часто приходили в храм і віддавали честь і поклін Живому Богу на землі, щоб у такий спосіб Йому винагородити за все зло, вчинене людьми, яких Він так любить.

У час, коли діяльність УГКЦ заборонялася і переслідувалася, коли нищили храми, викидали кивоти, топтали Святі Тайни, насніла хвиля започаткування Згромадження сестер Пресвятої Євхаристії (ЗСПЄ). Греко-католицький нежонатий священик Петро Більо та Марія Крента (обоє вихідці зі с. Княжпіль Старосамбірського р-ну на Львівщині) були вибраним знаряддям для здійснення цього Божого задуму.

Отець Петро, парох у с. Подільці на Самбірщині, згуртував біля себе дівчат сильних вірою і ревних за Божу славу з метою започаткування активного жіночого Згромадження. У 1954 р. приблизно тридцять дівчат зробили приречення служити всеціло Господу Богу і вибрали Марію Кренту на свою ревнительку.

21 квітня 1957 р. після повернення зі заслання Кир Миколая Чарнецького, ЧНІ *(нині блаженний УГКЦ)* невелика група дівчат разом з о. Петром прибули до владики, щоб представити йому свій намір згуртуватися у монашій спільноті. Преосвященний Миколай висловив своє прагнення, щоб в українському народі було Згромадження Пресвятої Євхаристії. Дівчата радо погодилися і владика уділив їм благословення на почин нової спільноти.

Спершу духовний провід сестрам надавав Кир Миколай, а пізніше – владика Василь Величковський, ЧНІ *(нині блаженний УГКЦ).* Допомагав сестрам і о. Матей Шипітка, ЧСВВ. Багато старань до розвитку молодого Згромадження доклав владика Йосафат Федорик, ЧСВВ, який купив для сестер три доми у Львові та один – у м. Самборі. Отець П. Більо купив дім у м. Хирові на Старосамбірщині, куди в той час з'їжджалися усі сестри на Богослужіння, духовні науки та сповідь.

Сестри працювали на державних роботах, але таємно катехизували дітей, молодь та старших, приготовляли наречених до Святої Тайни Подружжя, а також мали цілодобову адорацію перед Найсвятішими Тайнами.

У 1970-80 рр. Згромадження нараховувало 60 сестер. Засновник Згромадження о. Петро уклав правила для сестер, гімн, пісні й молитви. Він мав ласку дочекатися свободи Церкви і України. Помер на празник Серця Христового 2001 р. Співзасновниця с. Михаїла Марія Крента була настоятелькою аж до смерті 27 червня 1982 р. Її покірне життя можна тільки подивляти – тихе й укрите, як Ісуса в Євхаристії.

Після виходу з підпілля у Згромадженні було 28 сестер Євхаристинок, які згуртувалися у двох домах – в Івано-Франківську і Самборі. Сестри проводять катехизацію для дітей і молоді; анімують різні релігійні товариства тощо. Велику увагу приділяють дітям-сиротам, намагаючись оточити їх любов'ю так, як Марія, Мати Божа.

Сестри Євхаристинки не забувають про своє найважливіше завдання – любити, прославляти, дякувати і перепрошувати Ісуса Євхаристійного за завдані Йому зневаги у кожному куточку землі.

с. Анастасія МОСТИПАНСЬКА, ЗСПЄ

СВЯТІ ОТЦІ ЦЕРКВИ ПРО ПРЕСВЯТУ ЄВХАРИСТІЮ

Св. Ігнатій Богоносець, що помер мученицькою смертю у Римі 107 р., поручав вірним для утримання єдності: "Уживайте одну Євхаристію: Тіло Господа Ісуса Христа є одне й одна чаша, яка має єднати нас в Його крові". А про Пресвяту Євхаристію писав: "Євхаристія – це Боже Тіло Христове, Божий дар, лік на безсмертя". Він осуджував блудновірців, які не вірять, що Євхаристія є Тілом Божественного Спасителя, що помер за наші гріхи та Якому Отець повернув життя.

Важливим пунктом науки одного з найбільших отців християнського Сходу св. Василія Великого, архиєпископа Кесарії Каппадокійської, є заклик до частого св. Причастя. Це не тільки погляд, але свідоцтво його часу. Спершу він твердить, що щоденно причащатися – це добре й дуже корисно, пригадує, що Євхаристія є потрібна до життя вічного, бо про це Христос говорить у Євангелії (пор. Ів 6, 55). А далі додає: "І хто ж буде сумніватися, що бути безпастанно учасником Життя – це жити щасливим і багатим життям? Ми в Кесарії причащаємося чотири рази кожного тижня: в неділю, середу, п'ятницю і суботу, а в інші дні, якщо випаде пам'ять Святого" (Лист 93).

Святий Василій перестерігає, що коли хто хоче приступити до св. Причастя без застанови над причиною, для якої дається Пречисте Тіло і Кров Ісуса Христа, піякої не має користі, а хто негідно причащається, є осуджений. Він наводить слова Христові з 6-ї глави св. євангелиста Івана й св. Павла з листа до Коринтян (1 Кор. 11, 27-29) (Правило 21, ч. 2). З тих слів св. каппадокійця випливає, що причащатися треба часто і достойно, а саму євхаристійну жертву треба виконувати у відповідних умовах.

Слід наголосити, що вже у IV ст. було і це підтверджує св. Василій, що після св. Причастя слід благодарити Бога: "Хто причащається Святих Тайн, повинен піснями подяки прославляти Господа" (Моральні правила, 21). Майже в усіх монаших Чинах і Згромадженнях заведений гарний звичай благодарити Бога за Його велику ласку св. Причастя не менше десяти хвилин після Служби Божої.

Великий східний отець св. Іван Золотоустий, архиєпископ Царгородський, наголошував у своїй Гомілії 83, що св. Причастя, яке він називає Тайною миру, дає більшу благодать, як сучасникам Ісуса, бо вони тільки бачили Його, а ми можемо Його споживати. "Як багато людей сьогодні говорить: Я бажав би побачити Христове обличчя... Ось, ти бачиш Його, дотикаєшся до Нього, споживаєш Його. Ти бажаєш бачити Його..., а Він дає тобі Себе самого, і не тільки бачити, але й дотикатися, взивати і споживати".

Учитель Пресвятої Євхаристії, як називають св. Івана Золотоустого, виголошував сердечні науки про Пресвяту Тайну і заохочував вірних до частого св. Причастя. Він казав, що сьогодні ми є учасниками тої самої Тайни, яку готує сам Господь. "Вірте, що й сьогодні готується та сама Вечеря, в якій Він сам брав участь. Одна від одної нічим не різнить-

ся. Не можна сказати, що цю готує людина, а ту готував Христос; навпаки, і цю, і ту готував і готує Він сам. Коли бачиш, що священик подає тобі Святі Дари, то думай, що це робить не священик, але сам Христос простягає до тебе руку".

Святий Іван Золотоустий називає християн, які причащаються Святих Тайн, Христовими воїнами, які мають духовну зброю і "разом з ангелами, архангелами й небесними силами одягаються в царську Христову одежу..." (Гомілія 46).

Християни після св. Причастя стають "одним Тілом Христовим". І додає: "Як хліб постає з багатьох зерен і стає одним, так і ми єднаємося один з одним і з Христом" (Гомілія 24).

Уже в IX ст. є свідчення, що в Царгороді вірні причащалися щодня. Св. Теодор Студит у своїх "Коротких науках" (п. 52) пише: "Чи ми не причащаємося кожного дня Його пречистого Тіла і Крові?". Він також запитує: "Що може бути солодшого над св. Причастя? Воно дає вічне життя тим, що причащаються з чистим сумлінням".

Святий Теодор каже, що християнин повинен усвідомити свою гідність після св. Причастя: "Душа, що приймає Пречисті Дари, не повинна допускати в собі замішання, злості й диких бажань. Уста, що черпають з безсмертного джерела, не повинні говорити поганих слів і огидних нечистот. Очі, освячені чесною Кров'ю, не повинні дивитися по-звірячому і запам'ятовувати погані образи. Рука, що тримає божественний Скарб, хай не доторкається того, чого не можна. Також і всі члени, як члени Христові, треба тримати і зберігати у чистоті" (Короткі науки, 46).

У збірці висловів і оповідань пустельників та інших аскетів – подвижників (т. зв. апофтегмати) є одна розповідь, яка стосується Пресвятої Євхаристії, котру коротко переповімо.

Доповіли одному єпископові про двох християнок, які вели неморальне життя. Владика дуже засмутився почутим і просив Бога про їхнє навернення. Одного дня, коли він відправляв Службу Божу, чимало людей приступало до св. Причастя. Бог дав побожному владиці ласку бачити на їхніх обличчях, якими насправді є їхні душі. Причащаючи вірних, він побачив деяких людей з чорними обличчями, інші ж мали обличчя червоні, немов кров, а ще інші мали ясні обличчя, які в хвилині прийняття св. Причастя сяяли блиском і радістю.

На велике здивування єпископа обличчя тих двох жінок, про яких йому говорили, блистіли великим сяйвом. Це дуже здивувало його і він попросив Господа пояснити йому це видіння. Господь послав Свого ангела і цей пояснив владиці, що ці дві жінки покаялися, вони щиро жаліли за свої вчинки, оплакували їх, постили, висповідалися з поганого життя і дали милостиню-надолуження, а найважливіше те, що вони вирішили більше не повертатися до попереднього грішного життя. З тих пір вони дійсно живуть побожно і праведно.

Владика, прославивши Бога за таке милосердя і любов, спитав, чому деякі мали такі чорні обличчя. Ангел відповів, що це ті, які чинять нечисті гріхи та й віддаються іншим проступкам та гріхам, і не розкаявшись, приступають до Господньої трапези. А ті, які мали червоні обличчя, це злостиві й несправедливі, милуються в наклепах та богозневагах, хулах, є зрадниками і вбивцями, і теж не розкаявшись, причащаються. А ті, що мали ясні обличчя, це люди, що живуть чисто, стримано, справедливо, вони скромні й уміють співчувати з ближніми та виявляють милосердя.

о. Василь ЗІНЬКО, ЧСВВ

МОНАШЕ ЖИТТЯ ЗГІДНО З ПЕРЕДАННЯМИ ОТЦІВ ЦЕРКВИ

Очищаючи власне серце, святий очищає своє довкілля і цілий світ, відновлюючи у ньому райський мир. І тоді навіть тварини перестають бути лютими і підкоряються людині. Є чимало прикладів цього в життях святих монахів. Наприклад, у біографії св. Сергія Радонезького читаємо, що він знайшов прихисток у дикому лісі на півночі Росії. Чимало диких звірів підходили до нього вдень і вночі: зграї вовків, іноді навіть ведмеді. Хоча Сергій, як людина, трохи їх побоювався, однак, звернувши до Бога свою щиру молитву, він набув нової сили. І Божа благодать захистила його перед звіриною, яка відходила, не вчинивши йому жодної шкоди.

Відомою стала історія про св. Серафима Саровського, якому ведмідь, наче слуга, приносив мед для гостей. І вона знову ж таки символізує відновлення Адамової невинності, коли всі створіння слухали людину, бо вона у свою чергу слухала Бога. Саме собою зрозуміло, що прості ченці не вважали такий стан досяжним для себе індивідуально, але охоче читали такі оповіді, щоб мати перед очима ідеал, до здійснення якого вони невидимо змагали.

Безперечно, християнська аскеза – це пошук життя з Богом. З іншого боку існує тверда віра у велику цінність співпраці між людським зусиллям і даром Божим. Річ не тільки в тому, щоб привести до ладу складники нашої психології, але насамперед у тому, аби дозволити зростати в душі Ісусові Христові. Таким чином, можна сказати, що єдність між аскезою та містикою є доктринальною основою усіх форм монашества.

Провидіння не дозволило св. Антонію померти за віру. Тож він повернувся у пустелю, замінивши мучеництво крові "мучеництвом сумління". З того часу монаше життя вважається тим, що заміняє мучеництво. Як "Божі атлети", ченці свідчать перед світом силу Святого Духа, яка діє у їхньому житті.

З самих початків значне місце в християнській літературі займає глибока пошана до дівицтва. Ще наприкінці періоду переслідувань воно стає тотожним мучеництву. Його називають "духовним обрізанням", адже завдяки йому християнин "відсікає пристрасті душі, не торкаючись тіла". Оновлюючи духовні стосунки між людьми, воно є передвістям есхатологічної дійсності, ангельського життя, образу Пресвятої Трійці, заручинами з Христом, вільним доступом до Бога. Наслідуючи дівицтво Марії, чиста людина стає причасником її духовної плідності.

У духовній традиції християнського Сходу досконалий мир душі ототожнюється з *"безпристрасністю"* (грецькою *"апатея"*), яка згідно зі св. Іваном Лістичником, є передчуттям майбутньої нетлінності. Східні Отці не прагнуть звільнити людину від її природної вразливості, а лише від панування неконтрольованих пристрастей.

Апатея не передбачає також відсутності лихих помислів, які приходять проти нашої волі, але вона є тією внутрішньою силою, під дією якої ці помисли не спроможні схвилювати нас і ми опираємося їм у повній свободі, майже з усмішкою. Апатею набувають через аскезу, але її головним джерелом є досконалість палкої любові Бога.

Св. Єфрем описує це вишуканою метафорою: "Коли юшка гаряча, – каже він, – мухи у неї не падають; подібним чином і серце, коли воно

палає любов'ю Бога, воно спалює будь-який лихий помисел ще до того, як він до нього наблизиться".

Чернець за своєю суттю є тим, хто молиться: він намагається влаштувати своє життя відповідно до голосу Провидіння, який об'являється йому в безперервній бесіді з Небесним Отцем. "Нам не було наказано, – каже Евагрій, – працювати, чувати і постити постійно, натомість законом для нас є "молитися безперервно" (пор. 1 Сол 5, 17), адже розум "природним чином пристосований для молитви".

Однак інтерпретація цих двох слів – молитися і безперервно – зовсім не була одностайною. У Сирії ченці-мессаліяни сприйняли цю заповідь дослівно, твердячи, що молитися – означає промовляти молитви, а тому відмовлялися від фізичної праці. У Константинополі ченці-акимити вважали, що спільно вони можуть здійснювати безперестанну молитву, розділивши монастирську спільноту на ряд груп, так щоб у стінах монастиря молитва в церкві ніколи не переривалася. Але класичне вирішення цієї проблеми знаходимо в Орігена: "Молиться безперестанку той, хто поєднує молитву з необхідними ділами, а діла – з молитвою". Праця, виконана з добрим наміром, вартує стільки ж, що й молитва. Отже, справедливим залишається венедиктинське гасло: "Молись і працюй!".

Однак залишається відкритою проблема того, яким є правильне співвідношення між прямою молитвою і ділами. Розвинулася дисципліна семи канонічних часів, але відмінності у цьому аспекті величезні: можна сказати, що кожен монастир і майже кожен святий реорганізував на особистий спосіб часи своїх молитов і своєї праці, намагаючись жити, за висловом Касіяна, у "стані молитви", звичному стані серця, який сам по собі заслуговує називатися молитвою. Чудовий приклад цього читаємо у життєписі св. Франциска Асизького: "Франциск не молився, Франциск сам став молитвою".

Існують два типи чернечого життя, тобто розрізняють ченців активних і контемплятивних. Бачення св. Василія, якому більш чи менш вірно слідувало східне передання, розрізняє не два різновиди монашества, а радше два ступені духовного життя. Св. Василій висловився: "Чернець перебуває у стані, в якому намагається досягти досконалості, єпископ повинен бути у стані, в якому досконалості вже досягнуто". Зрозуміло, що такий принцип може мати лише дуже відносну конкретну цінність.

Св. Антоній започаткував пустельницьке життя, яке збігається з самим значенням терміну *monachos,* тобто *"самотній"*. Таке життя веде до миру, як свідчать численні вислови отців пустині. У св. Василія дуже швидко визріло переконання, що самотнє життя суперечить як людській природі, так і законові християнської любові. Але як дати собі раду з труднощами, пов'язаними з життям серед людей, як розмовляти з ними, слухатися їхніх наказів і водночас практикувати безперестанну молитву, бути завжди у єднанні з Богом?

Василій часто повторяє це напучення: "Треба жити з тими, з ким ми почуваємось так само" (дослівно: "З тими, хто має ту саму душу"). Живучи таким чином, монахи творять образ першої християнської громади в Єрусалимі, де багато братів "мали одне серце й одну душу" (Ді 4, 32). Фактично це є образом Пресвятої Трійці на землі. Одначе, як досягти такої досконалої єдності між людьми, які мають різну ментальність і різне походження?

Ще до св. Василія першим кеновійне монашество заснував Пахомій. Він мав намір закласти ідеальне християнське селище, образ досконалої

єдності. Щоб здійснити цей проект, абсолютно необхідним засобом був дисциплінарний устав, який передбачав абсолютний послух. Василія не дуже приваблював такий тип зовнішньо досконалого спільного життя. Духовної єдності душ не можна досягти силою людських заряджень. У світі панує лад, бо він був сотворений словом Божим, а, отже, лише слово Боже може духовно об'єднати людей. Спільне духовне життя – це життя відповідно до Святого Письма.

Святий Василій Великий каже, що треба: 1) молоду людину дуже скоро навчити виразно відрізняти добро від зла; 2) показувати їй добрі взірці; 3)дати їй змогу набрати тих добрих звичок, які сприятимуть і полегшать обрання нею чернечого життя. З огляду на це функція виховника обмежена владою вічного Судді, перед яким кожен відповідатиме з повною свободою.

Чи існує духовність чернецтва, яка відрізняється від духовності мирян? Між "спасінням душі" та "досконалістю"? Св. Іван Золотоустий не наважувався говорити, що миряни не можуть досягти високих щаблів досконалості й що ці щаблі застережені лише за монахами. Ми не повинні розділяти те, що об'єднав сам Бог: спасіння душі та святість. І якщо деякі люди, щоб досягти його напевне, застосовують ефективніші методи, ніж інші, тобто чернечі обіти та подвижницьке життя, вони повинні бути прикладом і конкретним вираженням спільного ідеалу. *(Закінчення. Початок у попередньому числі).*

Кардинал Тома ШПІДЛІК, ТІ
(витяги зі статті, прочитаної на Соборі монашества УГКЦ, який відбувся 8-11вересня 2004 р. у смт. Рудно біля Львова).

МОРАЛЬНІ ЧЕСНОТИ

Святий апостол Павло закликає нас плекати добрі думки, думати про чесноти: "Що лиш правдиве, що чесне, що справедливе, що чисте, що любе, що шанобливе, коли якась чеснота чи що-будь похвальне, – про те думайте" (Фил 4, 8).

Прийнято гадати, що найвищим і найдієвішим способом праці християнина над спасінням своєї душі є часта участь у Святих Тайнах. Однак цього замало, бо дуже часто буває, що проходять роки, особа часто сповідається і причащається, але мало змінюється. А стається так тому, що людина не співпрацює з Божою ласкою, яку отримує у Святих Тайнах, або, іншими словами, не вправляється у чеснотах. Саме вправа у чеснотах призводить до зміни життя.

Катехизм Католицької Церкви навчає нас, що чеснота – це постійна і тверда схильність робити добро. Вона дозволяє людині не лише робити добрі вчинки, а й також давати від себе те, що є найкраще (ККЦ, 1803). Чеснот є багато, але Церква з-поміж усіх виділяє головні. *Божі чесноти* – це віра, надія і любов; людські (вони ще називаються *моральні* або головні) – це розсудливість (мудрість), мужність, справедливість та поміркованість.

Божі чесноти – це Божі дари, ласки, які людина отримує під час молитви й участі у Святих Тайнах. Зі свого боку вона може їх удосконалювати, постійно роздумуючи про них та практикуючи в повсякденному житті. *Моральні чесноти* здобуваються зусиллями самої людини, є надзвичайно важливими і про них ми замало знаємо і роздумуємо. Тим

часом, вони є плодами і паростками морально добрих вчинків.

Розсудливість робить наш практичний розум здатним пізнавати в усяких обставинах наше правдиве добро і вибирати відповідні засоби для його осягнення. Це означає, що для того, аби бути розсудливим, треба роздумувати, розраховувати свої вчинки і реакцію на них, думати наперед, крок за кроком. Так людина стає розсудливою, мудрою у житті. Якщо хтось бездумно говорить, чинить, не хоче поглянути бодай на хвилину наперед, що може статися, ніколи мудрості не здобуде.

Мужність забезпечує стійкість у труднощах і витривалість у старанні про добро. У нашому житті найчастіше нас вражає страх перед майбутнім та бажання якомога швидше вирішити свої проблеми. Щоб стати мужнім, необхідно спокійно приймати труднощі, невдачі, терпеливо долати проблеми і тоді зникне страх перед майбутнім, а труднощі вирішуватимемо спокійно і послідовно.

Справедливість полягає у постійному і твердому бажанні віддати Богові й ближньому те, що їм належить. Справедливість стосовно Бога називається чеснотою релігійності. Стосовно людей вона вчить поважати права кожного і в стосунках між людьми встановлювати гармонію, яка сприяє рівності стосовно осіб і спільного добра. Аби бути справедливим, необхідно практикувати засади справедливості, до них звикати.

Поміркованість стримує потяг людини до задоволень і забезпечує рівновагу у використанні створених благ. Вона забезпечує панування волі над інстинктами і втримує прагнення в межах стриманості. Щоби бути поміркованим, варто розумно визначати міру всього і старатися цієї міри завжди дотримуватися.

Людські чесноти – це міцні позиції, сталі схильності, постійне вдосконалення розуму й волі, які керують нашими вчинками, впорядковують наші пристрасті та спрямовують нашу поведінку згідно з розумом і вірою. Важливим є те, що необхідно вдосконалювати розум і волю.

Про чесноти треба роздумувати, завжди знаходити розумні аргументи для виконання добрих діл. Ці розумні аргументи знаходимо у Святому Письмі, науці Церкви і житті святих. Воля, тим часом, вдосконалюється постійною вправою та аналізом успіхів і невдач. Чеснота віри також додає впевненості й радості, щоб чинити добро.

Для здобуття чеснот людина повинна співпрацювати з Богом, Який дає їй для цього Свою благодать. Тому їй слід докласти великих зусиль, щоб Божа ласка не була в ній марною, а чинила її щораз більше подібною до Небесного Отця. Завдяки своїй праці чеснотлива людина здобуває постійну схильність добровільно робити добро й уникати зла. Чесноти дають людині легкість, самовладання і радість, щоб вести морально добре життя, вони схиляють усі сили людської особи до її єднання з Божою любов'ю.

о. Корнилій ЯРЕМАК, ЧСВВ

ГРІХ – ЦЕ БРАК ЛЮБОВІ

У час святої Чотиридесятниці Церква закликає нас до навернення на шлях спасіння завдяки постові, молитві і роздумам над історією спасіння, яка детально описана у Священному Писанні.

Історія спасіння людського роду починається одразу ж після гріхопадіння людини. Вже в п'ятницю першого тижня Великого посту читаємо сумні сторінки скоєння першого гріха нашими прародичами. Пропонуємо роздуми над таємницею гріха.

З Книги Буття знаємо, що Адам жив у Божій присутності, як Божий син. Самотність Адама не приносила йому щастя, тому Бог створив Єву, не тільки, щоб вона була йому товаришкою, але щоб людина повніше відображала Божу подобу. Бог залишив щось із божественного образу як для чоловіка, так і для жінки, щоб разом звести їх до повноти. Господь Бог хотів, щоб чоловік і жінка у людській сім'ї наслідували спілкування та згоду, які є серцем божественної сім'ї – Пресвятої Трійці.

Бог допустив, щоб Адам і Єва перейшли через випробування, виставивши їх на спокусу змія. Небесний Отець випробовував Свого сина Адама, дозволяючи йому стати перед обличчям диявольського "гостинця", запропонованого його дружині Єві. Пам'ятаймо, що Адам був покликаний не тільки "доглядати" сад, але й "стерегти" його; очевидно, також його від можливого непроханого гостя – змія, який був, без сумніву, безпощадним звірем, що справляв страшне враження.

Святий Іван Богослов так описує цього змія у книзі Одкровення: "І повержено дракона великого, змія стародавнього, званого дияволом і сатаною, що зводить вселенну" (Одкр 12, 9). Змій заволодів одною річчю, якої створені люди інстинктивно жахалися: смертю. Він заволодів смертю. Адам боявся смерті; однак, навіть у цій загрозі він не потребував нічого іншого, лише святого послуху та вірної любові, що кликала Адама до героїчної самопожертви задля своєї дружини – Єви.

Коли змій промовляв до Єви, Адам був присутній. Змій, звертаючись до Єви, говорить також і до Адама: "Чи правда, що Господь заборонив ВАМ (у множині)?" (пор. Бут 3, 1). Якщо ж Адам був присутнім, то як зрозуміти його мовчанку? Чому він не діяв?

Розповідь з книги Буття подає нам багато важливих деталей. Ми знаємо, що сатана хотів смерті наших прародичів, – і він, звичайно, надавав перевагу духовній смерті з її вічними наслідками, а не просто бажав фізичної смерті.

Знаємо, що змій не зміг би спричинити духовної смерті всупереч їхній волі. Щоб Адам і Єва померли духовно, вони мусили б добровільно погодитись на гріх.

Очевидно, що Адам і Єва боялися смерті; інакше Богом накладена загроза смерті для того, щоб вони не з'їли забороненого плоду, була би беззмістовною.

Відомо також, що не було в Божому задумі, щоб Едем був місцем їх остаточного перебування. Бог створив Адама і Єву для небесної слави. Земний рай був тільки передсмаком і відблиском небесного раю (Одкр 21, 23).

Знаємо, що Господь Бог поставив Адама перед випробуванням. Він потребував бодай якогось поступу в самовідреченні чи умертвленні, як умови для того, щоб увійти в небесну славу. І це його умертвлення

потребувало також чогось більшого, ніж просто самовідречення щодо плоду. Від нього вимагалося вступити в духовний поєдинок зі сатаною – "стерегти сад"; бо якщо б Адам вирішив не їсти, сатана не відмовився б від свого заздрісного бажання та плану не допустити людину до неба.

Очевидно, що Адам, який уповав на власні сили, не міг протистояти смертоносній силі сатани. В оповіданні нічого не сказано про те, як взивав Адам до Бога у своїй нужді. Адам став жертвою гордості. Покладаючись на власні сили, він згрішив.

І, нарешті, ми знаємо, що Небесний Отець не залишив би в скрутну хвилину Свого сина Адама, якщо б він тільки співпрацював з Його благодаттю і взивав до Бога про допомогу. Господь міг би дати силу Своєму вірному слузі з достатньою ласкою перемогти диявола, а також міг би прийняти віддану самопожертву Адама, як святе жертвоприношення, спасаючи його від смерті та зіпсуття і винагороджуючи його вічною славою у небі.

Єдиним способом, який міг би охоронити надприродне життя Адама та його дружини, було – зробити крок у темряву віри. Бог поставив Адама в таку ситуацію, у якій надприродна *віра* була б єдиною причиною послуху перед обличчям реальної шкоди та загрози змія. Надприродна *надія* допомогла б йому перенести труднощі. І, нарешті, надприродна *любов* схилила б його до того, щоби боятися образити Бога більше, ніж він боявся втратити своє життя.

Віра, надія та любов були би досконалою допомогою у цей момент, якщо б Адам закликав ім'я Господнє. Але, натомість, "людина, яку спокусив диявол, дала вмерти у своєму серці довір'ю до свого Творця"(ККЦ, 397).

"Страх Господній – початок мудрості" (пор. Пс 111, 10). Але для Адама гордість у формі безладної впевненості у своїх силах та самолюбства була приведена у дію неправильною формою страху, тобто страхом природної смерті та страждання.

Природу Адамового гріха треба розуміти як відмову страждати задля свого Небесного Отця та своєї дружини – Єви. Звідси виходить, що божественне приречення наших прародичів на страждання у праці, у народженні дітей та у фізичній смерті було цілком справедливим.

Отож, найвищою формою страждання є смерть, а найвищий момент любові приходить у час смерті, коли ми приймаємо її та приносимо її в жертву як дар. Це подає нам ключ для розкриття Таїнства спасаючої сили Христових страждань та смерті.

Як новий Адам, Ісус був випробуваний у саді – Гетсиманському саді (Мт 26, 36-46), де "Його піт став, мов краплини крові" (Лк 22,44). Ісус мав "терновий вінець", покладений Йому на голову (Мт 27,29), перед тим, як Він був узятий та прибитий до "дерева" (пор. Гал 3,13). Він поринув у глибокий сон смерті і так з Його боку вийшла Нова Єва – Церква (пор. Ів 19, 26-35).

Ісус Христос покінчив із гріхом; Він зруйнував його джерело; Він зробив те, що не вдалося зробити першому Адаму. Христос, новий Адам, віддав життя за Свою Наречену – за святу Церкву, за всіх людей усіх часів.

о. Григорій ГРИНЬКІВ, ЧСВВ
Протоігумен

РЕКОЛЕКЦІЇ (3)

Існує велика різниця між поняттями прощення у Старому і Новому Завітах. Замість старозавітнього заклику до помсти: "Око за око, зуб за зуб" (Вих 21, 24), – Ісус Христос запровадив закон прощення і любові навіть до ворогів: "А Я кажу вам: Любіть ворогів ваших" (Мт 5, 44). У цій науці спробуймо застановитися над ***прощенням*** *у св. Євангелії.*

ПОНЯТТЯ ПРОЩЕННЯ

1. Христос говорив, що жодна жертва є немила Богові, якщо людина, яка її приносить, на когось тримає гнів. "А Я кажу вам, що кожний, хто гнівається на брата свого, підпаде судові... Коли, отже, приносиш на жертовник дар твій і там згадаєш, що твій брат має щось на тебе, зостав там перед жертовником твій дар; піди, помирись перше з твоїм братом і тоді прийдеш і принесеш дар твій" (пор. Мт 5, 22-24).

2. Христос навчає нас, що ми завжди повинні прощати ближньому його провини. "Тут підійшов Петро і каже до Нього: "Господи! Коли мій брат згрішить супроти мене, скільки разів маю йому простити? Чи маю до сімох разів прощати?". Ісус промовив до нього: "Не кажу тобі: До сімох разів, але – до сімдесяти разів по сім" (Мт 18, 21-22).

3. У молитві "Отче наш" просимо Господа: "І прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим". Якщо ми не простимо нашим ближнім, то і нам Господь не простить.

В одному монастирі помирав молодий брат-монах, дуже спокійно, без найменшого страху. Для багатьох його співбратів це було незрозуміле. Під час розмови з настоятелем брат пояснив причину свого спокою: "Отче ігумене, я добре усвідомлюю собі важливість цієї хвилини. Я також усвідомлюю, що не належу до найкращих, найревніших монахів. Але одне дає мені спокій перед Божим судом: вірю, що Господь буде до мене дуже милосердний, простить мені всі мої недосконалості. Щодня я молився: "І прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим". І я завжди прощав усім, хто мене чимось образив. Ні однієї години не носив я у собі образу, старався якнайшвидше простити. І тому дуже вірю у Боже прощення і милосердя до мене".

Як бачимо, прощення дає в годині смерті більшу надію на Боже милосердя, ніж довгі моління і піст та й інші побожні практики. Наслідуймо молодого брата у чесноті прощення, намагаймося усім і завжди прощати, і Господь нам також простить.

4. Прощення винуватцям нашим є умовою прощення Божого наших провин. Це дуже добре видно у притчі про немилосердного боржника, якому Господь прощає великий борг (багато гріхів), а він не хоче простити своєму співтоваришеві незначний борг. І фінал такий: "І розгнівавшись його пан, передав його катам... Отак і Мій Отець Небесний буде чинити вам, якщо кожний з вас не прощатиме братові своєму з серця свого" (пор. Мт 18, 34-35).

5. Прощення виключає осуд, дорікання чи пригадування образи. Коли Петро трикратно відрікається Христа, то Ісус ні словом йому не дорікає, а тільки, "обернувшись, глянув на Петра... ".

Вершиною Христової науки про прощення є Його останні години життя на землі. Вмираючи в страшних муках на хресті під крики і

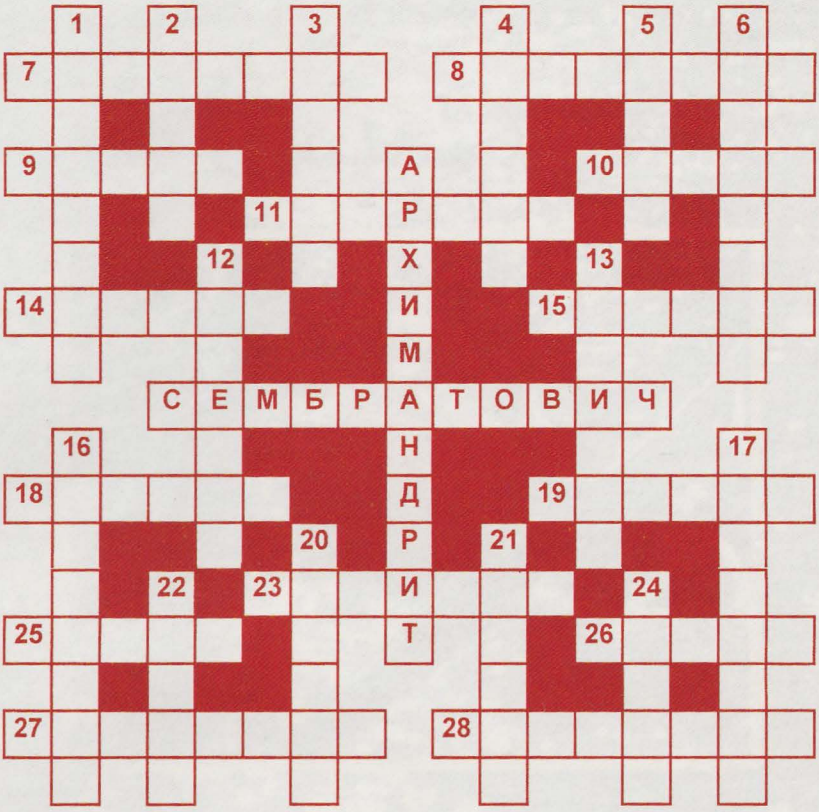

КРОСВОРД "ВИБЕРИ СЛОВО"
(впишіть в кросворд вказані слова)

5 ЛІТЕР:

АРТОС. АСКЕТ. ВРОДА. ІСЛАМ.
МЕТОД. МИТАР. ОРДЕН. СОБОР.

6 ЛІТЕР:

БАТЬКО. ДИСКОС. ЗАКХЕЙ. КАЛИНА.
ЛІРИКА. ЦАРИЦЯ. ЦЕРКВА. ЧЕТВЕР.

7 ЛІТЕР:

ВАТИКАН. ГАЛИЛЕЯ. СОСЕНКО. ТВОРЕЦЬ.

8 ЛІТЕР:

АРХИЄРЕЙ. БЕНЕДИКТ. ДАМАСКИН.
ЄРУСАЛИМ. ЛІТУРГІЯ. РИТОРИКА.
ФІЛОМЕНА. ШЕВЧЕНКО.

Склала Леся ШТИКАЛО, м.Львів

Відповіді на кросворд, вміщений у ч. 2 за 2005 р.:
По горизонталі: 3.Мудрість. 6.Бесіда. 7.Залізо. 10.Слава. 11.Скеля. 14.Життя. 15.Добро. 18.Досвід. 19.Людина. 20.Богослов.
По вертикалі: 1.Суддя. 2.Страх. 4.Церква. 5.Ознака. 8.Милостиня. 9.Милосердя. 12.Сторож. 13.Догана. 16.Вінок. 17.Любов

Бо коли через переступ одного померло багато,
то тим більше ласка Божа і дар через ласку одного
чоловіка, Ісуса Христа, щедро вилились на багатьох.

Бо коли через переступ одного смерть царювала
завдяки чинові оцього одного, то тим більш ті,
що одержують щедро ласку і дар оправдання,
царюватимуть у житті через одного Ісуса Христа.

(Рим 5, 15.17)